

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут рукопису

Фонд № 390
Опис
Книга № 1

Розумієнко Омелян Дмитрович
(1905–1980)
письменник, поет

Крайні дати документів: 1924–1963 рр.

Вид фонду особовий

Зберігати постійно

2015

Зміст
опису фонду № 390

№ п/п	Назви розділів	№ од. зб.	№ аркушів
	Передмова		3–5
1	Біографічні матеріали	1–6	6–7
2	Творчі матеріали	7–26	7–10
3	Матеріали службової діяльності	27–34	10–12
4	Листування	35–36	12
5	Фотоматеріали	37–78	12–14
6	Матеріали родичів	79–88	14–16
7	Іменний покажчик		17
8	Географічний покажчик		18

ПЕРЕДМОВА

Історико-біографічна довідка про фондоутворювача

Народився Розумієнко Омелян Дмитрович 6 (19 січня) 1905 р. в селі Лави, Сосницького повіту Чернігівської губернії. Батько займався хліборобством. У 1916 р. закінчив чотирирічну сільську початкову школу. Далі навчатися не було коштів. У 1922 р. був у числі організаторів у селі Комсомолу і першим його секретарем. У 1926 р. переїхав до Новоросійська, звідки згодом був відряджений на навчання до Кубанського робітфаку, який закінчив у 1929 р., вступивши до Північно-Кавказького Крайового українського педінституту на мовно-літературний факультет. Восени 1932 р. закінчив цей інститут і був залишений екстерном на кафедрі літератури. Навчаючись в інституті – з 1930 р., працював літробітником Краснодарської газети «Красное знамя – Червоний стяг». З 1931 р. – відповідальним секретарем газети «Червоний стяг», а з кінця січня 1932 р. – редактором цієї газети.

Друкувати вірші почав у крайовій українській «Червоній газеті» в 1927 р. З того часу низку віршів надрукував у крайовій і краснодарській газетах.

З 1930 р. почав писати прозою. Нариси й оповідання надруковані в різних збірниках і журналах. У 1931р. українська секція Кубанської АПП в Краснодарі видала перший збірник віршів «Поезії».

У 1933 р. Розумієнко переїхав до Харкова для продовження навчання в аспірантурі з української літератури, але був спрямований на посаду редактора до Держвидаву «ЛіМ». У 1937 р. був вибраний на голову Правління Харківського обллітфонду.

9-го лютого 1942 р. був мобілізований до армії – м. Аткарськ Саратовської області. У званні старшого політрука служив в армійській газеті «Отвага». Армією командував генерал Власов. 25 червня 1942 р. дістав важке поранення і потрапив у полон. Перебував у Гатчинському таборі для військовополонених, а потім у штрафному таборі в Австрії.

Після звільнення потрапив до радянського табору у Вишньому Волочку Калінінської області. 16.06.1948 р. засуджений «За измену Родине» на 10 років таборів.

Перебування 11 років в неволі, з яких 8 – в радянських таборах підірвали здоров'я поета. Багато прийшлося пережити цьому страждальцю, однак, мабуть за всі пекельні поневіряння доля вирішила таки всміхнутися до нього хоч на схилі віку. В Казахстані познайомився і одружився з україркою Анастасією Терентіївною, родом з с. Крутогорба Гайсинського району. Майже чверть віку відігрівала вона щастям його зболену душу, не покинула, коли якось упав він спаралізований – відняло мову і праву сторону тіла, а відтак привезла під тепле сонце свого Поділля, у мальовниче село Крутогорб.

Бо ж так він мріяв:

І знову близиться весна,
Теплінь надходить,
Сонце гріє,
Згадаєм дім – душа німіє,
Така – бо дійсність навісна.

Не стало О. Д. Розумієнка 17 вересня 1980 р. Залишив Омелян Дмитрович творчий спадок. Було опубліковано збірники «Поезії» (Краснодар, 1931), дві книги нарисів «За наше добро» (Ростов-на-Дону, 1932), «Сади» (Харків, 1932), книги оповідань «Діло в людях» (1934), «Палець» (1937), повісті «Чонгарці» (1938), «Матя» (1934), «Місто героїв» (1941), роман «Злам» у двох книгах (1932–1935).

Шанують пам'ять Розумієнко О.Д. в с. Крутогорбі. За розпорядженням голови облдержадміністрації його могилу взято під державну охорону*.

*Вклад наших земляків у розвиток культури, мистецтва, освіти, літератури, фізичної культури і спорту // Гайсинська районна державна адміністрація. Режим доступу: <http://www.gaysin-rda.gov.ua/2012-09-28-07-30-12.html>

Відомості про історію фонду

Особовий фонд № 390 сформовано з особових архівних документів О.Д. Розумієнка. Науково-технічне опрацювання фонду № 390 і опис фонду виконані науковим співробітником Інституту рукопису І.С. Корчемною у 2013–2015 рр.

Характеристика фонду

Обсяг фонду **88** од. зб. Крайні дати фонду **1924–1963** рр.

При науково-технічній обробці фонду були виділені такі основні групи документів:

Біографічні матеріали;

Творчі матеріали;

Матеріали службової діяльності;

Листування;

Фотоматеріали;

Матеріали родичів.

Н. с. відділу фондів рукописної спадщини

І.С. Корчемна

Національна бібліотека
України ім. В. І. Вернадського
Інститут рукопису
м. Київ

ЗАТВЕРДЖУЮ :
Директор ІР НБУВ
_____ Л. А. Дубровіна
«___» _____ 20__ р.

Фонд № 390
Опис
Книга № 1

№ п/п	Заголовок справи	Крайні дати	Кількість арк.	Примітки
1	2	3	4	5
1. БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ				
1	Свідоцтво, видане Розумієнку Омеляну Дмитровичу Чернігівською Радянською Партійною школою 1-ї і 2-ї ступені про закінчення ним курсу партшколи. м. [Чернігів]. Рукописний текст на бланку. Російською мовою. Чорнило.	25 червня 1924 р.	1	
2	«Союзный билет» Розумієнка Ом[еляна] Дмит[ровича], члена «Российского Ленинского Коммунистического Союза Молодежи», виданий Чорноморськ[им] окр[угом]. м. [Новоросійськ]. Рукописний текст на бланку. Російською мовою. Чорнило. Примітки: документ у твердій палітурці.	12 серпня 1926 р.	2	
3	Свідоцтво, видане Розумієнкові Омельку Дмитровичу Кубанським Робітничим Факультетом імені Ілліча (В.І. Леніна) про закінчення ним повного курсу зазначеного Робітничого Факультету. м. Краснодар.	10 червня 1929 р.	2	

	Рукописний текст на бланку. Українською та російською мовами. Чорнило.			
4	Мандат Розумієнка Ом[еляна] [Дмитровича], члена Краснодарського Районового Комітету Всесоюзної Комуністичної партії (більшовиків) Північно-Кавказького Краю. м. [Краснодар]. Рукописний текст на бланку. Чорнило. Примітки: документ у твердій палітурці з вклеєним фото.	23 січня 1932 р.	3 (2+1 фото)	
5	Свідоцтво про подружжя, видане Розумієнку Омеляну Дмитровичу та Сокол Лідії Василівні [Ленінською] радою міста [Харкова]. м. [Харків]. Рукописний текст на бланку. Чорнило.	15 січня 1935 р.	1	
6	Довідка, видана родині Сокол-Розумієнко Дурасовським Об'єднан[им] Районним Військовим Комісаріатом про те, що Розумієнко Омелян Дмитрович призваний як політрук запасу. с. Дурасовка. Рукописний текст на бланку. Російською мовою. Чорнило.	19 листопада 1943 р.	1	
2. ТВОРЧІ МАТЕРІАЛИ				
7	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. У лютому 1918 року. [Оповідання]. с. Лави. Машинопис з правками.	1935 р.	4	
8	Розумієнко Омелян [Дмитрович]. Місто героїв. Епізоди з оборони Луганська.	1936 р., 1940 р.	27	

	[Повість]. [Типографська верстка]. м. Ворошиловград, м. Харків. Друк. Примітки: аркуші великого формату, згорнуті навпіл.			
9	Розумієнко Омелян [Дмитрович]. Виборець. (Етюд). м. Харків. Друк. Вирізка з газети «Л[енінська] з[міна]» від 24 червня 1938 р.	1938 р.		
10	Розумієнко Омелян [Дмитрович]. Від усього серця. Етюд. м. [Харків]. Друк. Вирізка з газети «Л[енінська] з[міна]» від 2 жовтня 1938 р.	[1938] р.	1	
11– 16	[Розумієнко] [Омелян] [Дмитрович]. «Син каторжника», «Живи як знаєш», «У Мусія Панасовича», [«За моє жито, та мене й побито»], «З-за свині», «Робота й розплата». [Оповідання]. м. [Харків]. Чорновий автограф. Чорнило. 6 од. зб. Примітки: в од. зб. № 15 верхні праві кути арк. № 4–5 надірвані, у арк. № 6–7 відсутні.	[1930-ті] рр.	48 (8+3+6+ 8+13+10)	
17	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. Соколи. (Оповідання). м. Харків. Машинопис з правками.	Листопад 1940 р.	4	
18	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. У півньову хату.	Листопад [1]940 р.	6 (3+3)	

	(Оповідання матері). м. Харків. Машинопис з правками. Два примірники.			
19	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. Про павука. (Байка). м. [Харків]. Машинопис.	2–3 липня [19]41 р.	2	
20	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. Розчавити павука. [Байка]. м. Харків. Машинопис.	2–3 липня 1941 р.	3	
21	[Розумієнко] [Омелян] [Дмитрович]. [Спогади про 1941–1942 роки]. [Мемуари]. м. []. Автограф. Чорнило.	22 вересня [1941] – [3 лютого] [1942] рр.	33	
22	Розумієнко Омелян [Дмитрович]. «Песня о подарках». Вірш в газеті «Большевик» № 116 (937). с. Дурасовка. Друк. Російською мовою.	26 жовтня 1941 р.	1	
23	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. «В родных местах». [Оповідання]. с. Дурасовка. Машинопис. Російською мовою.	Грудень [19]41 – січень [19]42 рр.	5	
24	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. Що підказали вогні. [Оповідання]. с. [Дурасовка]. Машинопис.	1941–1942 рр.	2	
25	Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович].	19 лютого	2	

	<p>Передайте синам!.. [Оповідання] в газеті «Комуніст» № 42 (6816). м. []. Друк. Примітки: оповідання надруковане на 3-ій сторінці газети.</p>	1942 р.		
26	<p>Розумієнко Ом[елян] [Дмитрович]. Тамара. (Новела). м. [Харків]. Друк. Вирізка з газети [] від [] [грудня] [] р.</p>	[] р.	1	
3. МАТЕРІАЛИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
27	<p>Витяг з протоколу № 1 засідання Президії Харківського Облправління СРПУ [Обласного правління Спілки Радянських Письменників України] від 23 грудня 1938 року про організаційну структуру Президії СРПУ та розподіл обов'язків поміж членами Президії. м. [Харків]. Машинопис.</p>	23 грудня 1938 р.	1	
28	<p>Довіреність, видана Розумієнку Омеляну Дмитровичу директором Української філії Літфонду СРСР [Літературного фонду Союзу Радянських Соціалістичних Республік] Циновим-Виноградовим Григорієм Борисовичем про уповноваження його чинити дії в справах Харківського Обласного відділу Літфонду СРСР. м. Київ. Нотаріально завірена машинописна копія на бланку установи від 31 грудня 1940 року.</p>	31 грудня 1940 р.	1	
29– 30	<p>Документи про кошторис Українського літературного фонду: акт про фінансовий</p>	21 вересня, 6 жовтня	4 (3+1)	

	<p>стан та лист – звіт Розумієнка Омеляна Дмитровича до Хмари В[] [], директора Літфонду СРСР. м. Харків. 3 м. Саратова до м. [Москви]. Авторизований машинопис та автограф. Чорнило. Російською мовою. 2 од. зб. Примітки: 1) Од. зб. № 29 підписана Розумієнком О.Д., Мамиконяном В.А., Муравичем Б.Д., Колодіним Г.М.; 2) в кінці од. зб. № 29 є примітки рукою О.Д. Розумієнка.</p>	1941 р.		
31	<p>Брусов П[] []. «О чем говорили огни». [Оповідання] в газеті «Большевик» № 140 (951). с. [Дурасовка]. Друк. Російською мовою. Примітки: [записав, редагував і доопрацьовував вищезазначене оповідання Розумієнко Омелян Дмитрович].</p>	26 грудня 1941 р.	1	
32	<p>Газета «Большевик» № 11 (974). с. [Дурасовка]. Друк. Російською мовою. Примітки: за відповідального редактора Розумієнко [Омелян] [Дмитрович].</p>	25 січня 1942 р.	1	
33	<p>«От Советского информбюро. Вечернее сообщение 3 февраля». Листівка, видання газети «Большевик». с. [Дурасовка]. Друк. Російською мовою. Примітки: за відповідального редактора Розумієнко [Омелян] [Дмитрович].</p>	5 лютого 1942 р.	1	
34	<p>Брусов П[] []. «Это было начало». [Оповідання] в газеті «Большевик»</p>	6 лютого 1942 р.	1	

	№ 16 (979). с. [Дурасовка]. Друк. Російською мовою. Примітки: за відповідального редактора газети Розумієнко [Омелян] [Дмитрович] і зокрема, [записав, редагував і доопрацьовував вищезазначене оповідання теж він].			
4. ЛИСТУВАННЯ				
4.1. Кореспонденти				
35	Гнускін [Л] [], за[ступник] зав[ідуючого] відділом пропаганди і агітації Ворошиловградського Обкому КП(б)У [Обласного комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України] – Розумієнку Омеляну Дмитровичу. Лист з проханням надіслати рукопис книги. З м. Ворошиловграда до м. Харкова. Авторизований машинопис на бланку. Російською мовою.	19 листопада 1940 р.	1	
36	Гнускін [Л] [], [заступник] завідуючого відділом пропаганди і агітації Ворошиловградського Обласного комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України] – Розумієнку [Омеляну] [Дмитровичу]. Лист з відгуком про рукопис «Місто». З м. [Ворошиловграда] до м. [Харкова]. Авторизований машинопис. Російською мовою.	6 січня 1941 р.	1	
5. ФОТОМАТЕРІАЛИ				
37	Фотографія Омеляна Дмитровича Розумієнка з [] [] [] під час перебування в Ч[ернігівській] Р[адянській] П[артійній]	Весна 1924 р.	1 (5x8 см)	

	ш[колі]. м. [Чернігів]. Примітки: О.Д. Розумієнко на фото праворуч.			
38	Фотографія трьох дівчаток і хлопчика з родини Соколів. м. [Білосток].	25 липня 1933 р.	1	
39	Фотопортрет Омеляна Дмитровича Розумієнка. м. [Харків].	[1933– 1937] рр.	1	
40– 43	Фотографії [] [] [] та родини [Соколів]. [м]. Деба, [м]. Заостровече. 4 од. зб.	8 червня 1939 р., 1 травня 1946 р.	4	
44– 45	Фотографія Омеляна Дмитровича Розумієнка з чоловіком: [] [] [] та жінками: [] [] [], [] [] [] []. м. []. 2 од. зб. Примітки: О.Д. Розумієнко на фото ліворуч (од. зб. № 44) та посередині (од. зб. № 45).	[1930-ті] рр.	2	
46	Фотографія груповая на паспорту. Родина Розумієнків. м. []. Примітки: О.Д. Розумієнко на фото у 1-му ряду (зверху) другий зліва.	[1930-ті] рр.	1	
47	Фотографія двох дівчаток з родини Соколів. м. [Білосток].	[1930-ті] рр.	1	
48– 49	Фотографії групові. Під час перебування в санаторії «Zniszc»: Омелян Дмитрович Розумієнко з чоловіком: [] [] []	28 вересня 1940 р.	3 (1+2)	

	та жінкою: [] [] та з групою осіб. с. [Татарів]. Примітки: О.Д. Розумієнко на фото ліворуч (од. зб. № 48) та другий справа в першому ряду (од. зб. № 49). 2 од. зб.			
50–54	Фотографії [] [Валентини] [] та інших осіб. м. Вітсток, м. Перлеберг. 5 од. зб.	18 жовтня 1945 – 26 липня 1946 рр.	6 (1+1+2+1+1)	
55	Фотографія групова. м. Одеса.	1952 р.	1	
56–57	Фотопортрет Розумієнко [] [] м. [].	[] р.	2 (1+1)	
58–61	Фотографії членів родини: [] м. []. 4 од. зб.	[] р.	5 (1+1+1+2)	
62–78	Фотографії Мальцева К[] [А], [] [Тетяни] [] та інших не встановлених осіб. м. [Білосток], м. []. 17 од. зб. Примітки: од. зб. № 68 – пошкоджена, відсутній верхній лівий кут.	1 грудня 1929 р., [] р.	17	
6. МАТЕРІАЛИ РОДИЧІВ				
79	Посвідчення, видане Соколовій Лідії Василівні Харківською семирічною Трудовою Школою № 15 про те, що вона закінчила повний її курс. м. [Харків]. Рукописний текст на бланку. Чорнило.	30 червня 1926 р.	1	

80	<p>Трудовий список Сокол Лідії Василівни. м. [Харків]. Рукописний текст на бланку. Українською і російською мовами. Чорнило. Додаток: Довідка, видана Сокол Л[ідії] В[асилівні] Українським Рентгено-Радіологічним і Онкологічним інститутом про те, що вона перебувала на лікуванні. 27 травня 1955 р. м. Харків. Рукописний текст на бланку. Російською мовою. Чорнило.</p>	26 квітня 1929 – 27 липня 1938 рр.	9 (8+1 дод.)	
81	<p>Свідоцтво, видане Л[ідії] В[асилівні] Сокол 3-ю Харківською Торговельно-Промисловою Профшколою про отримання кваліфікації старшого рахівника і статиста. м. [Харків]. Рукописний текст на бланку. Українською і російською мовами. Чорнило. Примітки: документ у твердій палітурці з вклеєним фото.</p>	26 вересня 1929 р.	3 (2+ 1 фото)	
82– 84	<p>Карточки успішності та атестат зрілості Розумієнко Олександри Омелянівни, видані середніми школами міста Харкова. м. [Харків]. Рукописний текст на бланку. Українською і російською мовами. Чорнило. 3 од. зб.</p>	1946 – 26 червня 1953 рр.	5 (2+2+1)	
85– 86	<p>Записні книжки Лідії Василівни та Олександри Омелянівни Розумієнків. м. [Харків]. Автограф. Українською і російською мовами. Чорнило, олівець. 2 од. зб.</p>	24 листопада 1950 – [1954] рр.	103 (48+55)	

87	Папченко Р[остислав] [] – Розумієнко Олександрі Омелянівні. Відкритий лист. З м. Палдиски до м. Харкова. Автограф. Російською мовою. Чорнило.	1 травня 1956 р.	1	
88	Сокол Олександр [] – Сокол Лідії Василівні. Лист. З м. Слоніма до м. Харкова. Автограф. Російською мовою. Чорнило.	3 березня 1963 р.	3 (2 + конв.)	

Всього до опису внесено **88** (вісімдесят вісім) од. зб.
з № **1** по № **88**, у тому числі літерних, пропущених та вилучених немає.

Укладач опису:

Науковий співробітник
відділу фондів рукописної спадщини
Інституту рукопису НБУВ

І. С. Корчемна

С Х В А Л Е Н О :

Протокол ЕК ІР НБУВ

« ___ » _____ 20 ___ р. № _____

Прийнято на постійне зберігання **88** (вісімдесят вісім) од. зб.
з № **1** по № **88**, у тому числі літерних, пропущених та вилучених немає.

Завідділом фондів рукописної спадщини
Інституту рукопису НБУВ

О. П. Степченко

« ___ » _____ 20 ___ р

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Брусов П[] [] 31, 34
- Гнускін [Л] [] 33, 36
- Колодін Г[] М[] 29–30
- Ленін В[олодимир] І[лліч] 3
- Мальцев К[] [А] 62–78
- Мамиконян В[] А[] 29–30
- Муравич Б[] Д[] 29–30
- Мусій Панасович 11–16
- Папченко Р[остислав] [] 87
- Розумієнки, родина 46, 85–86
- Розумієнко Лідія Василівна 85–86
- Розумієнко Олександра Омелянівна 82–84, 85–86
- Розумієнко Омелян (Омелько) Дмитрович 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11–16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29–30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 44–45, 48–49
- Розумієнко [] [] 56–57
- Соколи, родина 38, 40–43, 47
- Сокол (Соколова) Лідія Василівна 5, 79, 80, 81, 88
- Сокол Олександр [] 88
- Соколи-Розумієнки, родина 6
- Хмара В[] [] 29–30
- Циновий-Виноградов Григорій Борисович 28
- [] [Валентина] [] 50–54
- [] Тетяна [] 62–78

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Білосток, м. (Польща) 38, 47, 62–78
- Вітсток, м. (Німеччина) 50–54
- Ворошиловград, м. (сучасне м. Луганськ) 8, 34, 35, 36
- Деба, [м]. [] 40–43
- Дурасовка, с. (Росія, Саратовська обл.) 6, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34
- Заостровече, [агromістечко] (Білорусь) 40–43
- Київ, м. 28
- Краснодар, м. (Росія) 3, 4
- Лави, с. (Чернігівська обл., Сосницький р-н) 7
- Луганськ, м. – 8
- Москва, м. (Росія) 29–30
- Одеса, м. 55
- Палдиски, м. (Естонія) 87
- Перлеберг, м. (Німеччина) 50–54
- Північно-Кавказький Край 4
- Саратов, м. (Росія) 29–30
- Слонім, м. (Білорусь) 88
- [Татарів], с. (Івано-Франківська обл., м. Яремча) 48–49
- Харків, м. 5, 8, 9, 10, 11–16, 17, 18, 19, 20, 26, 27, 29–30, 34, 35, 36, 39, 56–57, 79, 80, 81, 82–84, 85–86, 87, 88
- [Чернігів], м. 1, 37
- [Новоросійськ], м. (Росія) 2